

jeg forinden havde havt at gjøre med vedkommende Finantsloves Forhandling, troede at kunne forudsæ, at den Theori, som man da opstillede, og som navnlig ogsaa en høit anset Politiker, Monrad, dengang troede at kunne føre igjennem, nemlig den, at enhver Udgift, som er afholdt uden Bevilging, og som Folkethinget bagefter maatte negte, vil kunne medføre Erstatningsansvar for vedkommende Minister, kunde Rigsretten ikke godkjende. Jeg fik Betyrrelse derpaa ved Dommen, og Ingen vil kunne forundre sig over, at det derefter er gaaet ind i min Overbevisning, at den trufne Afgjørelse er en Del af vor konstitutionelle Ret. Naar det ærede Medlem for Præsids Amtz 6te Valgkreds (Wojfen) har fundet dette saa forunderligt, maa jeg tilstaa, at jeg synes, at han selv har viist, at det ikke var saa forunderligt; thi han meddelte jo selv, at man, umiddelbart efterat Dommen var falden, havde indbragt eller tænkt paa at indbringe et Lovforslag om Ministeransvarlighed, der netop skulde modvirke den af Rigsretten antagne Fortolkning. Denne Lov blev jo imidlertid ikke vedtagen, og altsaa bestaar endnu, hvad der var Ret, inden dette Lovforslag blev indbragt, eller inden man tænkte paa at indbringe det, aldeles uforandret. Sagen er den, mine Herrer, at jeg tror, at den hele Theori om Tillid og Mistillid, for saa vidt den bringes til Anvendelse i dette Tilfælde, hviler paa en hul Grundvold. Jeg tror, at De aldrig ville faae nogen Rigsret til at erkjende, at en Minister, som har afholdt en ubevilget Udgift i et Diemed, der er erkjendt for nyttigt og godt, og under Forhold, hvor Afholdelsen var paatrængende for en hensigtsmæssig Gjennemførelse af Foretagendet, er straffskyldig blot paa Grund af, at man af Mistillidshensyn ikke har villet bevilge ham Udgiften. Der maa altid være indre Grunde, der maa være Grunde, hente fra selve Sagen; thi saalænge De ikke kunne vise, at Ministeren har handlet uforsvarligt, uøkonomisk eller uhensigtsmæssigt ved Administrationen af det hele Foretagendes Ledelse, vil det efter min Opfattelse have sin store Vanskelighed for Dem at faae nogen Rigsret til at dømme Ministeren. Naar desuden de Herrer selv maa indrømme, at der kan forekomme den Slags Tilfælde, og det ikke saa ganske sjældent, hvori det er i højeste Grad i Statens Interesse, at en ikke bevilget Udgift bliver afholdt — derom har der aldrig været to Meninger, og jeg tror heller ikke, at der nu er nogen afvigende Mening derom — hvorledes kunne De da gjøre det, om en Minister skal beslutte sig til at afholde en saadan Udgift eller ikke, afhængigt af, om han i det Dieblif, da han skal søge Dækning, har et Flertal for sig eller ikke? Enhver forstandig Mand maa jo sige sig selv: Om jeg ogsaa nu har Flertal, har jeg det maatte ikke om et halvt Aar, og intet Menneske kan derfor vente, at jeg, naar jeg staar paa et saadant Standpunkt, skulde afholde en Ud-

gift, der ikke er bevilget. De Herrer ville altsaa se, at den Fremgangsmaade, som De synes at anse for den naturlige og rigtige, netop er af den Slags, som fører os til uhensigtsmæssig Forvaltning og en uhensigtsmæssig Afgjørelse af Spørgsmaal, som jevnligt forekomme, og som gaa ud paa, om en Minister skal beslutte sig til at afholde ubevilgede Udgifter. Dette er nu dog et Spørgsmaal, som i visse Tilfælde kunde frembyde særdeles stor Livid; men at Dommen over et Foretagende, som er bevilget, og hvis Samvillighed Rigsdagen har anerkjendt, fordi Foretagendet paa Grund af uforudsete Omstændigheder er blevet noget dyrere end oprindeligt beregnet, og bliver det, fordi man ønsker at gjøre det færdigt i den dertil bestemte Tid, skulde være afhængig af Spørgsmaalet om Tillid eller Mistillid, tror jeg, er Noget, som De aldrig faae gennemført i Danmark.

Wojfen: Det ærede Medlem henviste nu til, at der var blevet forsøgt paa at gennemføre en Ministeransvarlighedslov, og troede deri, at Loven ikke blev gennemført, at kunne se en Anerkjendelse af, at man havde slaaet den Præcis fast, som kunde bygges paa Rigsretsdommen af 1856. Jeg skal her først tillade mig at rette det Udtryk, som det ærede Medlem brugte, idet han nemlig sagde, at man havde paatænkt at indbringe Forslag til en Ministeransvarlighedslov. Et saadant Forslag var ikke blot paatænkt, men det blev indbragt og blev gennemført i Folkethinget, hvorefter det, saavidt jeg erindrer, kun kom til 1ste Behandling i det andet Thing, paa Grund af, at Rigsdagssamlingen blev sluttet. Hvad er imidlertid Grunden til, at dette Forsøg ikke er blevet gjentaget saaledes, at det i Aarenes Løb dog vilde kunne have ført til et Resultat? Sagen er simpelthen den, at der ved en saadan Ministeransvarlighedslov ingenlunde kan indføres noget Nyt. Den kan kun gaa ud paa at fortolke de Grundlovsbestemmelser, der i Virkeligheden indeholde det Samme, som en saadan Lov vilde komme til at indeholde. En Ministeransvarlighedslov kan altsaa blot henholde sig til de Bestemmelser om Ministeransvarlighed, som Grundloven indeholder, og netop fordi man i Grundloven i paakommende Tilfælde har tilstrækkeligt at bygge paa, og ikke har villet bygge nogen Præcis paa Rigsretsdommen af 1856, har man ikke senere fortsat Forsøgene paa at gennemføre en Ansvarlighedslov. Dette tror jeg maa staa fast. Hvad jeg har søgt at gjøre gjældende er kun dette, at der fra den Side af Salen, hvortil det ærede Medlem hører, og som var Flertal i de Lovgivende Forsamlinger i alle disse Aar, er i det nævnte Lovforslag fremsat en tydelig og bestemt Udtalelse for ikke at anerkjende nogen Præcis, bygget paa Rigsretsdommen af 1856; derfor har jeg omtalt Forslaget til en Ministeransvarlighedslov. Dersom man forøvrigt skulde anerkjende, at Rigs-